

Αγγελική Αλβανούδη¹
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Αντώνης Αδάλογλου²
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

ΘΗΛΥΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Στην παρούσα εργασία εξετάζουμε τις ιδεολογίες γλώσσας και φύλου που συνδέονται με τη χρήση των θηλυκών επαγγελματικών στην κοινή νεοελληνική. Εστιάζουμε στο δεικτικό πεδίο κοινωνικών νοημάτων που συνδέεται με ουσιαστικά που σχηματίζονται με το θηλυκό επίθημα -ίνα της δημοτικής και δηλώνουν επαγγέλματα κύρους σε τίτλους ειδησεογραφικών κειμένων στον διαδικτυακό Τύπο, αξιοποιώντας τα εργαλεία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου. Η ανάλυση δείχνει την τάση συσχέτισης των θηλυκών επαγγελματικών σε -ίνα με υποτιμητικές/σεξουαλικές συνδηλώσεις. Προτείνουμε ότι η αρνητική αξιολόγηση των θηλυκών τύπων της δημοτικής είναι προϊόν μιας κρυπτοδιγλωσσικής ιδεολογίας μεσολαβημένης από τη στερεοτυπική συσχέτιση των γυναικών με επαγγέλματα χαμηλού κύρους.

Λέξεις-κλειδιά: Θηλυκά επαγγελματικά, Φύλο, Ιδεολογία, Κείμενα μαζικής κουλτούρας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία εξετάζουμε τις ιδεολογίες γλώσσας και φύλου που συνδέονται με τη χρήση των θηλυκών επαγγελματικών στην κοινή νεοελληνική. Το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στο δεικτικό πεδίο κοινωνικών νοημάτων που συνδέεται με ουσιαστικά που αξιοποιούν το θηλυκό επίθημα -ίνα της δημοτικής και δηλώνουν επαγγέλματα κύρους σε κείμενα μαζικής κουλτούρας.

Τα θηλυκά επαγγελματικά είναι ονόματα που δηλώνουν τη θηλυκή εκδοχή μιας ιδιότητας ή ενός τίτλου επαγγέλματος ή αξιώματος (Ιορδανίδου &

¹ aalvanoudi@frl.auth.gr

² adaloglou@hotmail.com

Μάντζαρη 2005: 73) και είναι σημαδεμένα ως προς το γραμματικό γένος. Όπως έχουν δείξει κοινωνιογλωσσολογικές μελέτες για την ελληνική (Alvanoudi 2015, 2020· Γεωργαλίδου & Λαμπροπούλου 2016· Παυλίδου 2006) και άλλες γλώσσες (Hellinger & Bussmann 2001, 2002, 2003· Hellinger & Motschenbacher 2015), το γραμματικό γένος κατασκευάζει το κοινωνικό φύλο στη βάση της ιεραρχίας μέσω της γενικευτικής χρήσης του αρσενικού γένους και της σημασιακής υποβάθμισης των γυναικών, δηλαδή της αναφοράς σε γυναίκες με αρνητικούς σημασιακούς όρους (Schulz 1975). Τα θηλυκά ουσιαστικά τείνουν να αποκτούν αρνητική σημασία με αποτέλεσμα τα θηλυκά αναφερόμενα πρόσωπα να αναπαρίστανται ως υποτελή και λιγότερο σημαντικά σε σχέση με τα αρσενικά πρόσωπα (για την ελληνική βλ. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2018· Παυλίδου 2006). Σε αρνητική αξιολόγηση υπόκεινται και τα ουσιαστικά με θηλυκά σημαδεμένες καταλήξεις της δημοτικής που δηλώνουν επαγγέλματα.

2. ΘΗΛΥΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ

Η συζήτηση γύρω από τα θηλυκά επαγγελματικά στην ελληνική ξεκίνησε τη δεκαετία του 1950 (Παυλίδου 2006: 48), δηλαδή την περίοδο της διγλωσσίας. Για τη διασφάλιση της εσωτερικής αρμονίας του γλωσσικού συστήματος της δημοτικής ο Τριανταφυλλίδης (1963: 332–333) πρότεινε τον σχηματισμό των θηλυκών επαγγελματικών με επιθήματα της δημοτικής, όπως *-ίνα (γιατρίνα)*, *-ισσα (γιατρίσσα)*. Ωστόσο, υπερίσχυσε η πρόταση των υπερασπιστών της καθαρεύουσας για τον σχηματισμό των θηλυκών επαγγελματικών: α) με τη χρήση των διγενών επαγγελματικών ονομάτων της καθαρεύουσας (π.χ. *φιλόλογος, ιατρός*) με το άρθρο να ρυθμίζει το φύλο και β) τη χρήση των καθαρά αρσενικών επαγγελματικών ουσιαστικών (π.χ. *βουλευτής, ταμίας*) με προσθήκη του θηλυκού άρθρου (Παυλίδου 2006: 48). Θα λέγαμε δηλαδή ότι στον ιστορικό συμβιβασμό δημοτικής/καθαρεύουσας σημειώθηκε μια 'νίκη' της καθαρεύουσας στα θηλυκά επαγγελματικά.

Στην κοινή νεοελληνική παρατηρείται διπλοτυπία, καθώς τύποι της καθαρεύουσας (π.χ. *η δήμαρχος, η βουλευτής*) συνυπάρχουν με παράλληλους θηλυκούς τύπους της δημοτικής (π.χ. *η δημαρχίνα, η βουλευτίνα*). Ο Τζιτζιλής (υπό έκδοση) χρησιμοποιεί τον όρο «κρυπτοδιγλωσσία» για να περιγράψει τη συνθήκη κατά την οποία τύποι της υψηλής ποικιλίας στη συγχρονία συνυπάρχουν με τύπους της δημοτικής, δημιουργώντας συχνά προβλήματα προσαρμογής (π.χ. διπλοτυπία στο τρίτο πρόσωπο μεσοπαθητικού αορίστου, *εκλέχτηκε* και *εξελέγη* +λόγιο). Μια τέτοια περίπτωση διπλοτυπίας παρατηρείται και στην περίπτωση των θηλυκών επαγγελματικών. Πρόκειται για μια (κρυπτοδι)γλωσσική μεταβλητή με διαφορετικές πραγματώσεις, τη μορφή της καθαρεύουσας (+λόγιο) (*η βουλευτής*) και τη μορφή της δημοτικής (*η βουλευτίνα*) (για τη διάκριση λόγιας/μη λόγιας ζώνης βλ. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας

2019). Αυτή η γλωσσική μεταβλητή προέκυψε από τη νεοελληνική διγλωσσία και κληροδοτήθηκε στο μεταδιγλωσσικό παρόν της ελληνικής, δημιουργώντας ένα «γλωσσικό πρόβλημα» και διαμορφώνοντας μια σύνθετη κοινωνιογλωσσική πραγματικότητα.

Το «γλωσσικό πρόβλημα» που κληρονόμησε η κοινή νεοελληνική εντοπίζεται για παράδειγμα στον σχηματισμό της γενικής πτώσης του ενικού αριθμού των θηλυκών επαγγελματικών. Γενικά, τα αρσενικά στην ονομαστική ενικού λήγουν σε -ς (*ο πυρήνας*) και στη γενική και αιτιατική το -ς χάνεται (*του πυρήνα, τον πυρήνα*) σε αντίθεση με τα θηλυκά ονόματα που δέχονται το -ς στη γενική (*της ροδιάς*) αλλά όχι στην ονομαστική (*η ροδιά*) (βλ. Pavlidou 2003: 178 για σχετική συζήτηση). Ωστόσο, όταν τα θηλυκά επαγγελματωνύμια κλίνονται κατά το πρότυπο των αρσενικών, αυτός ο κανόνας παραβιάζεται, καθώς το -ς εμφανίζεται στην ονομαστική αλλά χάνεται στη γενική (*η γραμματέας, της γραμματέα*). Το αποτέλεσμα είναι οι ομιλήτριες/τές να αποφεύγουν τη χρήση των τύπων της γενικής, θεωρώντας τους κωμικούς ή αντιγραμματικούς, και να καταφεύγουν σε τύπους της καθαρεύουσας (*της συγγραφέως, της γραμματέως*). Αυτό το δομικό πρόβλημα, αν και σημαντικό, δε θα μας απασχολήσει στην παρούσα εργασία η οποία είναι εστιασμένη στις κοινωνικοπραγματολογικές όψεις της χρήσης των θηλυκών επαγγελματικών.

Οι διαφορετικές πραγματώσεις της (κρυπτοδι)γλωσσικής μεταβλητής που αναφέραμε προηγουμένως έχουν διαφορετική λειτουργική κατανομή, καθώς οι θηλυκοί τύποι της δημοτικής χρησιμοποιούνται κυρίως στον ανεπίσημο προφορικό λόγο και φέρουν εξωγλωσσικές συνδηλώσεις κατωτερότητας ή υποτίμησης (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2017: 73· Καμηλάκη 2019). Όπως επισημαίνει η Καμηλάκη (2019: 165), «Η διαμάχη των ανταγωνιστικών τύπων δε συντελείται σε συστημικό/ενδογλωσσικό επίπεδο, καθώς μορφολογικά ο σχηματισμός του θηλυκού τύπου είναι καθόλα γραμματικός [...] αλλά όχι ακόμη δόκιμος στο συμβολικό επίπεδο των στάσεων απέναντι στη γλωσσική χρήση». Οι λόγιοι τύποι και οι τύποι της δημοτικής έχουν την ίδια περιγραφική σημασία αλλά είναι ασύμμετροι πραγματολογικά. Αυτή η ασυμμετρία συνδέεται με το φαινόμενο του γλωσσικού σεξισμού, δηλαδή της άνιση αντιμετώπισης των γυναικών μέσω της γλώσσας (Παυλίδου 2006: 22).

Τα θηλυκά επαγγελματικά από τη σκοπιά του γλωσσικού σεξισμού εξετάζονται για πρώτη φορά από την Παυλίδου (1985, 2006), η οποία διαπιστώνει ότι οι δημοτικές καταλήξεις δεν προτιμώνται σε πιο επίσημες περιστάσεις επικοινωνίας και το γόητρο των λόγιων θηλυκών επαγγελματικών παραμένει ισχυρότερο από αυτό των δημοτικών. Το 1989 διαπιστώνει μεγαλύτερη προτίμηση των φοιτητριών σε σχέση με τους φοιτητές για τους λόγιους τύπους ανάλογα με τη σχολή (παρατηρείται μεγαλύτερη προτίμηση για τους λόγιους τύπους στις 'θεωρητικές σχολές'). Επίσης, προτίμηση για τα λόγια επιθήματα στον

σχηματισμό των θηλυκών επαγγελματικών καταγράφεται σε μεταγενέστερες έρευνές της για τη χρήση των θηλυκών επαγγελματικών ουσιαστικών από τον φοιτητικό πληθυσμό του ΑΠΘ κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1999-2000 και 2010-2011 (όπως αναφέρεται στο Παυλίδου, Καπελλίδη & Καραφώτη 2015). Οι γλωσσικές στάσεις απέναντι στους παράλληλους τύπους των θηλυκών επαγγελματικών σήμερα δεν έχουν αλλάξει σημαντικά όπως προκύπτει από την έρευνα του Αδάλογλου (2021). Εξετάζοντας τις στάσεις 20 ομιλητριών (18-40 και 41-65 ετών) ως προς τη χρήση των θηλυκών επαγγελματικών διαπιστώνει ότι οι γυναίκες στην πλειονότητά τους (σε ποσοστό 70%) αυτοσυστήνονται με επαγγελματωνύμια κοινού γένους (η δικηγόρος, η φιλόλογος) και χρησιμοποιούν τους παράλληλους τύπους της δημοτικής για ειρωνικούς ή περιπαικτικούς λόγους.

Στην παρούσα εργασία διερευνούμε τα κοινωνικά νοήματα που φέρουν οι παράλληλοι θηλυκοί τύποι της δημοτικής που δηλώνουν επαγγέλματα κύρους και συγκεκριμένα τα θηλυκά επαγγελματικά που σχηματίζονται με το επίθημα -ίνα (Τριανταφυλλίδης 1963: 328· Τσόκα 2019). Στη βιβλιογραφία καταγράφονται οι μειωτικές συνδηλώσεις που φέρει το επίθημα -ίνα (βλ. π.χ. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2017: 73· Σαρρή-Χασάν 2018) με τον Κριαρά (1988: 84) να το περιγράφει ως το δημοτικότερο έναντι των επιθημάτων των ουσιαστικών κοινού γένους (π.χ. -ος).

3. Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΘΗΛΥΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΕ -ΙΝΑ ΣΕ ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης στρέφουμε το ερευνητικό μας ενδιαφέρον στα κείμενα μαζικής κουλτούρας, δηλαδή σε προϊόντα των μαζικών μέσων, όπως είναι η τηλεόραση, ο κινηματογράφος, το ραδιόφωνο, οι εφημερίδες και τα περιοδικά (Πολίτης 2014: 482), που συντηρούν και αναπαράγουν κυρίαρχες ιδεολογίες, σχέσεις εξουσίας και κοινωνικής ανισότητας (βλ. π.χ. Johnson & Milani 2010). Καταγράψαμε χρήσεις των θηλυκών επαγγελματικών σε τηλεοπτικές σειρές και ειδήσεις, στον έντυπο και διαδικτυακό Τύπο, σε κινηματογραφικές ταινίες, μιμίδια και διαφημίσεις (συνολικά 140 εμφανίσεις). Η ανάλυση είναι εστιασμένη στον διαδικτυακό Τύπο, συγκεκριμένα σε 55 τίτλους ειδησεογραφικών κειμένων (γενικού ενδιαφέροντος, ειδικών, ανθρώπινες ιστορίες) (Bell 1991) για τη χρονική περίοδο 2010-2022.³ Για το υλικό αναζητήσαμε τίτλους ειδήσεων με «λέξεις-κλειδιά» θηλυκά επαγγελματικά υψηλού κύρους σε -ίνα (π.χ. δικηγορίνα, δικαστίνα, βουλευτίνα, γιατρίνα)⁴ σε

³ Το υλικό προέρχεται από τα δεδομένα που συγκέντρωσε ο Αδάλογλου (2021) για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής διπλωματικής του εργασίας και από δεδομένα που συγκεντρώσαμε τον Μάρτιο και Ιούλιο του 2022 με απλή περιήγηση σε ιστότοπους («χειρωνακτικά»).

⁴ Η επιλογή των λέξεων στηρίχτηκε σε στερεοτυπικές κοινωνικές αντιλήψεις για τα επαγγέλματα υψηλού κύρους.

ειδησεογραφικές ιστοσελίδες όπως <https://www.makeleio.gr>, <https://www.iefimerida.gr>, <https://www.protothema.gr>, <https://www.evima.gr>, <https://www.naftemporiki.gr>, <https://www.topontiki.gr>, <https://www.tanea.gr>, <https://www.efsyn.gr>, <https://www.newsit.gr>, <https://www.newsbomb.gr>, <https://www.newsbeast.gr>. Μολονότι το δείγμα είναι περιορισμένο, δείχνει σαφείς τάσεις ως προς την αξιολογική χρήση των θηλυκών επαγγελματικών και μας επιτρέπει να προχωρήσουμε σε ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις για τις κοινωνικοπραγματολογικές όψεις της χρήσης των θηλυκών επαγγελματικών σε -ίνα στον δημόσιο γραπτό λόγο.

Οι τίτλοι των ειδησεογραφικών κειμένων⁵ των εφημερίδων αποτελούν, κατά την Τσελίγκα-Γκαζιάνη (2008: 600), «σχετικά αυτόνομα και νοηματικά συμπυκνωμένα μικροκείμενα, τα οποία διακρίνονται από το υπόλοιπο ειδησεογραφικό κείμενο ως προς τα γλωσσικά χαρακτηριστικά, τις λειτουργίες και τη μορφή τους». Συγκεκριμένα, οι τίτλοι των ειδησεογραφικών κειμένων έχουν γραμματικά και λεξιλογικά χαρακτηριστικά όπως ελλειπτικές δομές, ονοματική σύνταξη, πρόταξη ρήματος, ερωτήσεις, χρήση εκφράσεων της καθομιλουμένης, υπερβολή, «μελωδική στίξη» και λογοπαίγνια (Πολίτης 2014: 499–500· Χατζησαββίδης 1997) και έχουν σκοπό, μεταξύ άλλων, να υποκινήσουν το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού, να πληροφορήσουν για το περιεχόμενο του κειμένου που τιτλοφορούν και να δείξουν την ιδεολογική ή συναισθηματική στάση του/της συγγραφέα απέναντι στη συγκεκριμένη είδηση (Morley 1998: 26 όπως παρατίθεται στο Τσελίγκα-Γκαζιάνη 2008: 600). Για την ανάλυση του υλικού αξιοποιούμε την Κριτική Ανάλυση Λόγου και ειδικότερα την κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση του Fairclough (2013). Εστιάζουμε στο μικρο-επίπεδο της γλωσσικής χρήσης (λεξιλόγιο, γραμματική, κειμενική δομή) και στο μακρο-επίπεδο των υποκειμένων σχέσεων εξουσίας, δηλαδή στον λόγο ως κείμενο (περιγραφική ανάλυση) και ως κοινωνική πρακτική (επεξηγηματική ανάλυση). Για την περιγραφική ανάλυση στηριζόμαστε στη συστημική λειτουργική γλωσσολογία του Halliday (1994).

Στους τίτλους ειδησεογραφικών κειμένων που συγκεντρώσαμε τα θηλυκά επαγγελματικά σε -ίνα φέρουν συνήθως υποτιμητικές ή σεξουαλικές συνδηλώσεις και δείχνουν την ακαταλληλότητα των γυναικών για επαγγέλματα με αυξημένο κοινωνικό γόητρο. Ειδικότερα, στο επίπεδο της αναπαραστατικής λειτουργίας (δηλαδή της κατασκευής της κοινωνικής πραγματικότητας) και της μεταβιβαστικότητας (δηλαδή της ερμηνείας της πραγματικότητας με κριτήρια αιτιότητας), οι συγγραφείς παρουσιάζουν τα θηλυκά αναφερόμενα πρόσωπα

⁵ Ο Πολίτης (2014: 490–491) ορίζει την είδηση ως «ένα συμβάν που ανασύρεται από τον σωρό των αναρίθμητων καθημερινών γεγονότων και κρίνεται σημαντικό να προβληθεί, επειδή ικανοποιεί κάποιες από τις ειδησεογραφικές αξίες (αρνητικότητα, απροσδόκητο, ελίτ πρόσωπα, ελίτ έθνη κ.ά.)».

μέσω των υλικών διαδικασιών (δράσεων και ενεργειών που επιφέρουν αλλαγές στον κόσμο) ως πρόσωπα που υπονομεύουν τα επαγγέλματα κύρους λόγω της σεξουαλικής τους ζωής, της παράνομης/εγκληματικής δραστηριότητας και των μειωμένων ικανοτήτων τους.

Στα παραδείγματα (1)–(10) τα θηλυκά αναφερόμενα πρόσωπα εμφανίζονται ως δράστριες που πραγματοποιούν την υλική διαδικασία (εισάγονται ως υποκείμενα συνήθως σε προρηματική θέση), ενώ στα παραδείγματα (11) και (13) εμφανίζονται ως στόχοι/αποδέκτριες υλικής διαδικασίας που αφορά την σεξουαλική ζωή ή παράνομη δραστηριότητα.

- (1) **Η ΔΙΚΑΣΤΙΝΑ** με το ΣΤΡΙΠΓΚ που εξευτελίζει τη Δικαιοσύνη (www.makeleio.gr, 6/4/2018)
- (2) **ΓΙΑΤΡΙΝΑ ΚΡΑΤΟΥΣΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ** με γυμνούς εραστές (www.prapolitika.gr, 11/8/2020)
- (3) Σάλος στην Αργεντινή: **Δικαστίνα** φιλιέται με ισοβίτη δολοφόνο - Το βίντεο που την έκαψε (5/01/2022, www.iefimerida.gr)
- (4) **ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ Η ΞΑΝΘΙΑ ΔΙΚΗΓΟΡΙΝΑ** ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ ΤΗΣ ΚΟΖΑ ΝΟΣΤΡΑ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ. ΚΡΙΘΗΚΕ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ ΣΤΑ ΠΛΟΚΑΜΙΑ ΤΗΣ ΜΑΦΙΑΣ (1/04/2019, www.makeleio.gr)
- (5) Απίστευτο περιστατικό σε νοσοκομείο της Πάτρας: **Γιατρίνα** επιτέθηκε σε νοσηλεύτρια μέσα στο χειρουργείο (11/08/2020, www.iefimerida.gr)
- (6) **Ξεμαλλιάστηκαν** δύο **δικηγορίνες** μέσα στα δικαστήρια της Πάτρας (22/02/2012, www.iefimerida.gr)
- (7) Βουλευτίνα στη Γαλλία **χρέωνε** το κράτος €2.000 το μήνα σε ρούχα-εσώρουχα. Παραιτήθηκε από την Εθνοσυνέλευση... (5/5/2022, www.mixanitouxronou.gr)
- (8) Παύση 6 μηνών σε **δικαστίνα** που καθυστέρουσε τη δημοσίευση 265 υποθέσεων (25/09/2017, www.protothema.gr)
- (9) **Βουλευτίνα** **μπέρδεψε** τα κανάλια και πήγε σε άλλη πολιτική εκπομπή - «Σίγουρα δεν είμαι καλεσμένη;» (20/07/2022, www.topontiki.gr)
- (10) Νεαρή **βουλευτίνα** **γκρινιάζει** γιατί δουλεύει πολύ και αμοιβεται μόνο με 10.000 ευρώ το μήνα (17/05/2022, www.tanea.gr)
- (11) Ντροπιαστική αγγελία εν έτη 2021! Όμιλος ζητά **δικηγορίνα** με... ύψος άνω του 1.75 (8/03/2021, www.newsbreak.gr)
- (12) Κατηγορούμενος **την... έπεσε στην δικαστίνα** την ώρα της δίκης (7/02/2021, www.tanea.gr)
- (13) **Μπλόκο** του Twitter σε Ρεπουμπλικανή **βουλευτίνα** για μηνύματα κατά των εμβολίων (2/01/2022, www.efsyn.gr)

Στο επίπεδο της διαπροσωπικής λειτουργίας της γλώσσας και του συστήματος της διάθεσης (δηλαδή των λεξικογραμματικών στοιχείων που εκφράζουν τοποθετήσεις και κοινωνικές σχέσεις), οι συγγραφείς χρησιμοποιούν αξιολογικά στοιχεία όπως επίθετα (παραδείγματα 4, 10, 14-16), αποσιωπητικά και θαυμαστικό που δείχνουν υπόρρητα νοήματα και εκφραστικότητα (παραδείγματα 7, 11-12, 17) ή κεφαλαιογραφία (παραδείγματα 1-2, 4) για να εκφράσουν την αρνητική συναισθηματική/αξιολογική τοποθέτησή τους απέναντι στην είδηση και στα θηλυκά αναφερόμενα πρόσωπα-δράστριες/αποδέκτριες. Οι διαστάσεις αρνητικής αξιολόγησης των θηλυκών προσώπων περιλαμβάνουν την εμφάνιση/σεξουαλικότητα, την ηλικία και τη συμπεριφορά.

- (14) Σοκ με πανέμορφη **βουλευτίνα** του Πούτιν (30/11/2015, www.espressonews.gr)
- (15) Αυτές είναι οι *πιο σέξι* κορυφαίες **δικηγόρινες** στις ΗΠΑ (27/04/2013, www.iefimerida.gr)
- (16) Η *όμορφη* **δικηγόρινα** περιμένει το πρώτο της παιδί - Η ανακοίνωση στο Instagram (28/03/2018, www.newsbomb.gr)
- (17) Η **γιατρίνα** που την κέρδισε η σαπουνόπερα! (25/08/2011, www.protothema.gr)

Λιγότερο συχνά ο θηλυκός τύπος επιλέγεται όταν η είδηση αφορά έμφυλα στερεότυπα (παραδείγμα 18) ή σεξουαλική κακοποίηση (παραδείγματα 19-20), είτε για να επιλύσει το πρόβλημα της ασάφειας του φύλου που δημιουργεί ο λόγιος τύπος λόγω της απουσίας άρθρου είτε για να ενσωματώσει τη συνάφεια του φύλου και να προσδιορίσει το θεματικό κέντρο του κειμένου.

- (18) Εύβοια: **Η προεδρίνα** που δεν μασάει.... Τσιμεντοστρώσε δρόμο μαζί με τους εργάτες (pics) (16/05/2022, www.evima.gr)
- (19) ΗΠΑ: **βουλευτίνα** αποκαλύπτει: «Με βίασαν στα 22 μου. Δόξα τω Θεώ, η άμβλωση ήταν μία επιλογή» (26/6/2022, www.naftemporiki.gr)
- (20) **Δικαστίνα** εν ενεργεία καταγγέλλει βιασμό από πρώην πρόεδρο Εφετών (28/08/2021, www.protothema.gr)

Συνοψίζοντας, οι παράλληλοι θηλυκοί τύποι της δημοτικής συνήθως φέρουν σεξουαλικές/υποτιμητικές συνδηλώσεις. Οι συγγραφείς χρησιμοποιούν τα θηλυκά επαγγελματικά σε -ίνα για να δείξουν την αρνητική αξιολογική τους στάση απέναντι στα αναφερόμενα πρόσωπα στη συγκεκριμένη είδηση, να προσδιορίσουν το περιεχόμενο του κειμένου που τιτλοφορούν και να κινητοποιήσουν το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού. Για τη μελέτη της σύνδεσης της χρήσης των θηλυκών επαγγελματικών με το μακροεπίπεδο, δηλαδή

με το ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, τις κοινωνικές δομές και σχέσεις εξουσίας, θα αξιοποιήσουμε την έννοια της δεικτικότητας και της γλωσσικής ιδεολογίας.

4. ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΘΗΛΥΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ

Οι ιδεολογίες της γλώσσας ή αλλιώς γλωσσικές ιδεολογίες είναι συστήματα αξιών και πεποιθήσεων για τη φύση και χρήση της γλώσσας, δηλαδή για την ίδια τη γλώσσα ή για το «πώς θα έπρεπε να είναι» η γλώσσα, για το γόητρο γλωσσικών μορφών και ποικιλιών και τη σύνδεσή τους με κοινωνικές ταυτότητες (Irvine & Gal 2000· Woolard 1998). Οι γλωσσικές ιδεολογίες στηρίζονται σε σημειωτικά μέσα όπως η κοινωνική δεικτικότητα (Silverstein 2003), δηλαδή στη συσχέτιση γλωσσικών μορφών και ποικιλιών με συγκεκριμένες κοινωνικές ταυτότητες (δεικτικότητα πρώτης τάξης) που στη συνέχεια αξιοποιείται για την παραγωγή νέων κοινωνικών νοημάτων (δεικτικότητα δεύτερης τάξης). Αυτή η συσχέτιση ενεργοποιεί ένα δεικτικό πεδίο νοημάτων που συνδέονται ιδεολογικά μεταξύ τους (Eckert 2008: 463–465).

Στην περίπτωση των θηλυκών επαγγελματιών η δείξη του φύλου γίνεται καταρχήν αναφορικά. Τα θηλυκά επαγγελματικά ως γλωσσικά στοιχεία που σημαδεύονται γραμματικά ως προς το φύλο δείχνουν/σημαδεύουν το φύλο αναφορικά, άμεσα και αποκλειστικά (Ochs 1992: 340) και πυροδοτούν συναγωγές που συνδέονται με τις ιδεολογίες του φύλου (Alvanoudi 2020), δηλαδή με συστήματα ιδεών και αξιών για την κυρίαρχη έμφυλη τάξη, έμφυλη διαφορά και ασυμμετρία. Στην περίπτωση των ουσιαστικών με θηλυκά σημαδεμένες καταλήξεις της δημοτικής οι συναγωγές που πυροδοτούνται συνδέονται με ένα δεικτικό πεδίο κοινωνικών νοημάτων που αφορούν το φύλο και τις πραγματώσεις της (κρυπτοδι)γλωσσικής μεταβλητής. Για να κατανοήσουμε πώς ‘δουλεύει’ η δεικτικότητα στα θηλυκά επαγγελματικά πρέπει να επιστρέψουμε στην κοινωνική (έμφυλη και ταξική) ιστορία της νεοελληνικής γλώσσας και ειδικότερα στην κοινωνική κατανομή των διγλωσσικών ποικιλιών.

Στην Ελλάδα της διγλωσσίας πρόσβαση στην υψηλή ποικιλία είχε μόνο η κοινωνική ελίτ μέσω της τυπικής εκπαίδευσης (Τζιτζιλής υπό έκδοση· Αλβανούδη υπό προετ.). Όπως έδειξε η ανάλυση των απογραφών του ελληνικού πληθυσμού 1859–1971 (Αλβανούδη υπό προετ.), στο δεύτερο μισό του 19ου και στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα δυνητικά δίγλωσση υπήρξε η μειοψηφία του ελληνικού πληθυσμού η οποία ήταν κατά βάση αντρική λόγω της άνισης πρόσβασης των γυναικών στη δημοτική και μέση εκπαίδευση. Αυτή η μειοψηφία είχε συγκεκριμένα ταξικά χαρακτηριστικά, επειδή η καθαρεύουσα συνδεόταν με την ανώτερη κοινωνική τάξη και η δημοτική με τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις (Τζιτζιλής υπό έκδοση). Η καθαρεύουσα, σε αντίθεση με τη δημοτική,

νομιμοποιήθηκε ως η υψηλή διγλωσσική ποικιλία που συμβόλιζε τις αξίες της ισχυρής κοινωνικής ομάδας και συνδεόταν με ιδεολογίες περί γλωσσικής ορθότητας.

Οι επισημάνσεις αυτές μας βοηθούν να κατανοήσουμε το δεικτικό πεδίο κοινωνικών νοημάτων που συνδέονται με τη διπλοτυπία των θηλυκών επαγγελματικών στην κοινή νεοελληνική. Στην κρυπτοδιγλωσσία οι λόγοι τύποι διατηρούν την ανάμνηση του γοήτρου της καθαρεύουσας το οποίο απορρέει από τη συσχέτιση της καθαρεύουσας με την ανώτερη κοινωνική τάξη (δεικτικότητα πρώτης τάξης). Αυτή η συσχέτιση παράγει νέα κοινωνικά νοήματα (δεικτικότητα δεύτερης τάξης) στη συγχρονία: οι καταλήξεις της καθαρεύουσας συνδέονται με το επίσημο/τυπικό ύφος ενώ οι καταλήξεις της δημοτικής με το ανεπίσημο ύφος και φέρουν συνδηλώσεις υποτίμησης/υποβάθμισης. Έτσι, στη διπλοτυπία των θηλυκών επαγγελματικών θα λέγαμε ότι βλέπουμε «μετωνυμικά» την ιεράρχηση (ή καλύτερα την «ανάμνηση» της ιεράρχησης) δημοτικής/καθαρεύουσας στη συγχρονία. Αυτή η κρυπτοδιγλωσσική ιδεολογία μεσολαβείται από την ιδεολογία της ανδρικής κυριαρχίας και γυναικείας υποτέλειας, καθώς το γλωσσικό αίσθημα των ομιλητριών/τών φαίνεται να διαφοροποιείται ανάλογα με το κύρος του επαγγέλματος που δηλώνει το θηλυκό ουσιαστικό. Για παράδειγμα, ουσιαστικά όπως *μανάβισσα* και *καθαρίστρια* που δηλώνουν επαγγέλματα χαμηλού κύρους δεν προσκρούουν στο γλωσσικό μας αίσθημα ενώ δεν ισχύει το ίδιο για ουσιαστικά όπως *πρυτάνισσα* και *βουλευτίνα* που δηλώνουν επαγγέλματα υψηλού κύρους. Αυτή η διαφοροποίηση αποτυπώνει μια ιδεολογία για το φύλο σε συνάρτηση με την κοινωνική τάξη κατά την οποία οι γυναίκες είναι αναμενόμενο να ασχολούνται με επαγγέλματα χαμηλού κύρους. Σε αυτή την περίπτωση το μορφολογικό σημάδεμα του θηλυκού φύλου «δεν μας ενοχλεί».

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι μέσω της χρήσης των θηλυκών επαγγελματικών σε *-ίνα* σε κείμενα μαζικής κουλτούρας η έμφυλη ανισότητα φαίνεται να αναπαράγεται με όχημα την κρυπτοδιγλωσσία. Στα θηλυκά επαγγελματικά συναντιούνται ιδεολογίες του φύλου και της γλώσσας που κληροδοτήθηκαν στο γλωσσικό μας παρόν από την κοινωνική διγλωσσία. Στην παρούσα εργασία εστίασαμε σε ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα για τη χρήση των θηλυκών επαγγελματικών σε *-ίνα* και διατυπώσαμε ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις, χωρίς να καλύπτουμε συστηματικά όλες τις πλευρές του προβλήματος. Στο μέλλον η συγκριτική μελέτη της χρήσης θηλυκών επαγγελματικών που σχηματίζονται με άλλα επιθήματα (όπως *-ισσα*, *-τρια*, *-ού*, *-αίνα*) σε περισσότερα είδη λόγου, η εξέταση της μεταπραγματολογικής συσχέτισης των θηλυκών τύπων της δημοτικής με συγκεκριμένες κατηγορίες

ομιλητριών/τών,⁶ η σύγκριση των κοινωνικοπραγματολογικών όψεων της χρήσης των θηλυκών επαγγελματικών με επιθήματα της δημοτικής και της χρήσης των λόγιων τύπων, καθώς και η κατανομή των διαφορετικών τύπων και συνδηλώσεων ανάλογα με την πολιτική και ιδεολογική τοποθέτηση των ειδησεογραφικών πηγών,⁷ θα ρίξει φως στο εύρος των δεικτικών νοημάτων που συνδέονται με τη διπλοτυπία των θηλυκών επαγγελματικών.

Η ανάλυση που προηγήθηκε μας βοηθά να ερμηνεύσουμε την προτίμηση των ομιλητριών/τών για τα λόγια θηλυκά επαγγελματικά και να κατανοήσουμε γιατί παραμένει δύσκολη η αποδοχή των θηλυκών τύπων της δημοτικής. Στην (κρυπτοδι)γλωσσική αγορά οι γυναίκες τείνουν να προτιμούν τους λόγιους τύπους που φέρουν εμφανές γόητρο (βλ. ενότητα 2), καθώς διατηρούν την ανάμνηση του γόητρου της καθαρεύουσας, και τις βοηθούν να ενισχύσουν την κοινωνική τους θέση. Η κοινωνική πίεση της έμφυλης ασυμμετρίας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το πνεύμα της διγλωσσίας δεν έχει σβήσει (Τζιτζιλής υπό έκδοση) εξηγούν την «απομάκρυνση της κοινής νεοελληνικής από το σύστημα της δημοτικής και τη σύγκλισή της με λογιότερες εκδοχές» (Παυλίδου 2006: 51). Ο Τριανταφυλλίδης (1963: 333) υποστήριζε ότι η καλή θέληση και συνήθεια μπορεί να καθιερώσει τους θηλυκούς τύπους της δημοτικής στο γλωσσικό αίσθημα: «είδα πως μπορεί, αν λίγο το θελήσωμε και το συνηθίσωμε τυπωμένο, να παύση να ενοχλή». Η ιστορία έδειξε ότι στις μεταδιγλωσσικές κοινότητες τα πράγματα είναι πιο σύνθετα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αδάλογλου 2021: Α. Αδάλογλου, *Θηλυκά Επαγγελματικά και Ιδεολογίες του Φύλου: Μια Κοινωνιογλωσσολογική Μελέτη* [Μεταπτυχιακή Διατριβή]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Alvanoudi 2015: Α. Alvanoudi, *Grammatical Gender in Interaction: Cultural and Cognitive Aspects*. Leiden: Brill.
- Alvanoudi 2020: Α. Alvanoudi, Are gendered terms inference-loaded? Evidence from Greek talk-in-interaction. *Journal of Language and Discrimination*, 4(1), 74–97.
- Αλβανούδη υπό προετ.: Α. Αλβανούδη, Διγλωσσικοί ‘εμφύλιοι’: Το δίπολο δημοτικής-καθαρεύουσας και οι ιδεολογίες του φύλου. Στο Χρ. Τζιτζιλής

⁶ Βλ. π.χ. τη χρήση του θηλυκού τύπου της δημοτικής ως δείκτη πολιτικής ταυτότητας, όπως αποτυπώνεται στο παρακάτω παράδειγμα: «Η έξαρση της πανδημίας του κορονοϊού και η απουσία κυβερνητικού σχεδιασμού. Της Μερόπης Τζούφη, **βουλευτίνας** Ιωαννίνων ΣΥΡΙΖΑ» (15/9/2020, www.efsyn.gr).

⁷ Ευχαριστούμε τους/τις δύο ανώνυμους/ες κριτές για τις εύστοχες επισημάνσεις τους σχετικά με την τρίτη και τέταρτη παράμετρο/υπόθεση εργασίας.

- & Γ. Παπαναστασίου (επιμ.), *Κοινή, κοινές και Διαμόρφωση της Κοινής Νεοελληνικής*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2017: Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Τα επαγγελματικά ουσιαστικά: Ονομασιοκεντρική και σημασιοκεντρική προσέγγιση. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 37, 69–82.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2018: Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Απαξίωση της γυναίκας με γλωσσικά μέσα: Η κατάληξη -ω του ονοματικού συστήματος της νέας ελληνικής. Στο Μ. Θεμελή & Κ. Χατζοπούλου (επιμ.), *Πρακτικά του 3ου Συνεδρίου Πολιτικής Φιλοσοφίας* (σσ. 107–119). Καβάλα: Λογία.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας 2019: Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. Φλιάτουρας, Το λόγιο επίπεδο της σύγχρονης νέας ελληνικής: Συγχρονικές και διαχρονικές τάσεις. Στο Α. Φλιάτουρας & Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (επιμ.), *Το Λόγιο Επίπεδο στη Σύγχρονη Νέα Ελληνική: Θεωρία, Ιστορία, Εφαρμογή. Από τον οίκο στο σπίτι και τανάπαλιν...* (σσ. 15–56). Αθήνα: Πατάκης.
- Bell 1991: A. Bell, *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.
- Γεωργαλίδου & Λαμπροπούλου 2016: Μ. Γεωργαλίδου, Σ. Λαμπροπούλου, Γραμματικό γένος και γλωσσικός σεξισμός στα έγγραφα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης. *Γλωσσολογία*, 24, 23–43.
- Eckert 2008: P. Eckert, Variation and the indexical field. *Journal of Sociolinguistics*, 12(4), 453–476.
- Fairclough 2013: N. Fairclough, *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Abingdon: Routledge.
- Halliday 1994: M. A. K. Halliday, *An Introduction to Functional Grammar*. London: Edward Arnold.
- Hellinger & Bussmann 2001, 2002, 2003: M. Hellinger, H. Bussmann (eds.), *Gender Across Languages: The Linguistic Representation of Women and Men*, Vol. 1, 2, 3. Amsterdam: John Benjamins.
- Hellinger & Motschenbacher 2015: M. Hellinger, H. Motschenbacher (eds.), *Gender Across Languages*, Vol. 4. Amsterdam: John Benjamins.
- Johnson & Milani 2010: S. Johnson, T. M. Milani (eds.), *Language Ideologies and Media Discourse: Texts, Practices, Policies*. London: Continuum.
- Ιορδανίδου & Μάντζαρη 2005: Α. Ιορδανίδου, Ε. Μάντζαρη, Τα θηλυκά επαγγελματικά ουσιαστικά: Γλωσσική χρήση και τυποποίηση. Στο *Πρακτικά 5ου Συνεδρίου Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας* (σσ. 73–87). Λευκωσία: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας.
- Irvine & Gal 2000: J. T. Irvine, S. Gal, Language ideology and linguistic differentiation. In P. V. Kroskrity (eds.), *Regimes of Language: Ideologies, Politics, and Identities* (pp. 35–83). Santa Fe: School of American Research Press.
- Καμηλάκη 2019: Μ. Καμηλάκη, Φωτιές άναψε στο Instagram η καλλίτυγος μανάβισσα! Χαρακτηριστικά και λειτουργίες των λόγιων λέξεων-ταμπού.

- Στο Α. Φλιάτουρας & Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (επιμ.), *Το Λόγιο Επίπεδο στη Σύγχρονη Νέα Ελληνική: Θεωρία, Ιστορία, Εφαρμογή*. Από τον οίκο στο σπίτι και τανάπαλιν... (σσ. 148–186). Αθήνα: Πατάκης.
- Κριαράς 1988: Ε. Κριαράς, *Τα Πεντάλεπτα μου στην ΕΡΤ και άλλα Γλωσσικά*. (2^η έκδ). Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης Παιδεία.
- Morley 1998: J. Morley, *Truth to Tell: Form and Function in Newspaper Headlines*. CLUEB.
- Ochs 1992: E. Ochs, Indexing gender. In A. Duranti & C. Goodwin (eds.), *Rethinking Context: Language as an Interactive Phenomenon* (pp. 335–358). Cambridge: Cambridge University Press.
- Παυλίδου 1985: Θ. Σ. Παυλίδου, Παρατηρήσεις στα θηλυκά επαγγελματικά. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 5, 201–217).
- Pavlidou 2003: Th. S. Pavlidou, Women, gender and Modern Greek. In M. Hellinger & H. Bussmann (eds.), *Gender across Languages: The Linguistic Representation of Women and Men, Vol. 3* (pp. 175–199). Amsterdam: John Benjamins.
- Παυλίδου 2006: Θ. Σ. Παυλίδου, Γλώσσα-γένος-φύλο: Προβλήματα, αναζητήσεις και ελληνική γλώσσα. Στο Θ. Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Γλώσσα, Γένος, Φύλο* (σσ. 15–64). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Παυλίδου, Καπελλίδη & Καραφώτη 2015: Θ. Σ. Παυλίδου, Χ. Καπελλίδη, Ε. Καραφώτη, Γραμματικό γένος, φύλο και θηλυκά επαγγελματικά ουσιαστικά: Όψεις του γλωσσικού σεξισμού. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 35, 463–477.
- Πολίτης 2014: Π. Πολίτης, Ο λόγος των ΜΜΕ. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού & Β. Τσάκωνα (επιμ.), *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές* (σσ. 481–522). Αθήνα: Νήσος.
- Σαρρή-Χασάν 2018: Ν. Σαρρή-Χασάν, *Θηλυκά Επαγγελματικά Ουσιαστικά της Ελληνικής Γλώσσας: Μια Κοινωνιογλωσσολογική Προσέγγιση*. [Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διατριβή]. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Schulz 1975: M. R. Schulz, The semantic derogation of woman. In B. Thorne & N. Henley (eds.), *Language and Sex: Difference and Dominance* (pp. 64–75). Rowley: Newbury House.
- Silverstein 2003: M. Silverstein, Indexical order and the dialectics of sociolinguistic life. *Language & Communication*, 23(3–4), 193–229.
- Τζιτζιλής υπό έκδοση: Χρ. Τζιτζιλής, *Η Κοινή, οι κοινές (μυσαιωνική και νεοελληνική) και η διγλωσσία*. Στο Χρ. Τζιτζιλής & Γ. Παπαναστασίου (επιμ.), *Κοινή, κοινές και η Διαμόρφωση της Κοινής Νεοελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Τριανταφυλλίδης 1963: Μ. Τριανταφυλλίδης, Η βουλευτίνα και ο σχηματισμός των θηλυκών επαγγελματικών. Στο *Άπαντα Μανόλη Τριανταφυλλίδη*:

- Ερευνητικά Β'* (σσ. 326–334). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Τσελίγκα-Γκαζιάνη 2008: Θ. Τσελίγκα-Γκαζιάνη, Μορφή και λειτουργία των τίτλων ηλεκτρονικών εφημερίδων: Η διαδικτυακή έκδοση του Έθνους. Στο Π. Πολίτης (επιμ.), *Ο Λόγος της Μαζικής Επικοινωνίας: Το Ελληνικό Παράδειγμα* (σσ. 600–623). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Τσόκα 2019: Ό. Τσόκα, Ο σχηματισμός της γενικής πληθυντικού των θηλυκών ουσιαστικών: Η περίπτωση των θηλυκών σε *-ίνα*. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 39, 1187–1202.
- Woolard 1998: K. A. Woolard, Introduction: Language ideology as a field of inquiry. In B. B. Schieffelin, K. A. Woolard & P. V. Kroskrity (eds.), *Language Ideologies: Practice and Theory* (pp. 3–47). New York: Oxford University Press.
- Χατζησαββίδης 1997: Σ. Χατζησαββίδης, Η ρητορική των τίτλων στον ελληνικό δημοσιογραφικό λόγο. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 17, 643–657.

Angeliki Alvanoudi
Aristotle University of Thessaloniki
School of French Language and Literature

Antonis Adaloglou
Hellenic Open University

FEMININE OCCUPATIONAL TERMS AND LANGUAGE AND GENDER IDEOLOGIES IN MASS CULTURE TEXTS

Summary

This study examines the language and gender ideologies associated with the use of feminine occupational terms in Standard Modern Greek. It focuses on the indexical field of social meanings related to nouns formed via the feminine demotic suffix *-ίνα* that denote high-prestige occupations in online news text titles, drawing on Critical Discourse Analysis. The analysis shows that feminine occupational terms in *-ίνα* tend to carry derogatory and/or sexual connotations. We suggest that the negative evaluation of feminine demotic terms emerge from a cryptodiglossic ideology that intersects with the stereotypical association of women with low-prestige occupations.

Keywords: Feminine occupational terms, Gender, Ideology, Mass culture texts